

บทที่ 2

ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นการศึกษาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของร้านค้าที่ต้องการใช้เครื่อง EDC ของธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด(มหาชน) ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ โดยได้นำแนวคิด และทฤษฎีมาใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ

1) ทฤษฎีอุปสงค์ (Demand Theory)

หมายถึง ปริมาณการซื้อสินค้าหรือบริการที่บุคคลจะซื้อสินค้าชนิดใดชนิดหนึ่ง ณ ระดับราคาที่แตกต่างกันของสินค้านั้น อุปสงค์มีการจัดประเภทเป็น 3 ชนิด คือ 1) อุปสงค์ต่อราคา 2) อุปสงค์ต่อรายได้ และ 3) อุปสงค์ไขว้ ตัวกำหนดอุปสงค์ (demand determinant) เป็นปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงกฎอุปสงค์ สิ่งที่ทำให้กฎอุปสงค์เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมได้แก่

- รายได้ผู้บริโภค เนื่องจากรายได้เป็นตัวกำหนดอำนาจการซื้อและปริมาณความต้องการซื้อของผู้บริโภค
- รสนิยมของผู้บริโภค ผู้บริโภคมีความพึงพอใจในสินค้า อันอาจเกิดจากเครื่อง EDC นั้นเป็นรุ่นที่นิยม มีความทันสมัย และเล็กกระทัดรัด
- ราคาสินค้าที่เกี่ยวข้องกัน หรือสินค้าที่ใช้ทดแทนกันได้ คือราคาสินค้าที่มีการแข่งขันกันอันได้แก่ ค่าธรรมเนียมที่คิดลดจากเครื่อง EDC หรือสินค้าที่ใช้ประกอบกันคือนอกจากมีเครื่อง EDC ให้แล้ว ธนาคารยังมีเครื่องรูดบัตรแบบเดิม (Zip-Zap) ไว้ให้ใช้ยามที่การสื่อสารขัดข้อง
- จำนวนผู้บริโภคในตลาด กล่าวคือ ถ้ามีจำนวนผู้บริโภคในท้องตลาดเพิ่มมากขึ้น ปริมาณความต้องการเครื่อง EDC ของร้านค้าก็จะเพิ่มมากขึ้นตาม
- ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ในช่วงที่มีความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจซึ่งจะมีผลกระทบต่อรายได้ และอำนาจซื้อของผู้บริโภค
- การคาดคะเนราคาสินค้าในอนาคต
- ค่าใช้จ่ายในการสื่อสารการตลาด เช่นการโฆษณา ประชาสัมพันธ์

- ฤดูกาล และเทศกาล เช่นในช่วงที่เป็นฤดูกาลท่องเที่ยว มีนักท่องเที่ยวมาเที่ยวเชียงใหม่เป็นจำนวนมาก ร้านค้าต่าง ๆ ก็ย่อมมีความต้องการจะได้เครื่อง EDC เพื่อให้ยอดขายสินค้าภายในร้านค้าเพิ่มมากขึ้นตาม
- การกระจายรายได้ เป็นการกระจายรายได้จากผู้บริโภคสู่ร้านค้า ทำให้ร้านค้ามีรายได้จากการขายสินค้าและบริการที่เพิ่มขึ้น

2) ทฤษฎีพฤติกรรมผู้บริโภค (Consumer Behavior Theory)

แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้บริโภค จะทำให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์กับธนาคารพาณิชย์ในการจำแนกความต้องการของกิจการร้านค้าที่ใช้เครื่อง EDC ได้มีนักเศรษฐศาสตร์ที่ได้เสนอทฤษฎีนี้ขึ้นมาเพื่ออธิบายถึงพฤติกรรมของผู้บริโภคว่า ผู้บริโภค (consumer) คือ บุคคลหรือครัวเรือน ซึ่งอาจจะประกอบด้วยคน ๆ เดียว หรือหลายคน และเป็นผู้ใช้ประโยชน์จากสินค้าหรือบริการเพื่อตอบสนองความต้องการส่วนตัว หรือครัวเรือน พฤติกรรมผู้บริโภค (consumer behavior) เป็นพฤติกรรมที่เกี่ยวกับการซื้อและการใช้ผลิตภัณฑ์เพื่อตอบสนองความต้องการส่วนตัว หรือใช้ในครัวเรือน โดยศึกษาพฤติกรรมผู้บริโภคว่าจะซื้ออะไร (what) ซื้อทำไม (why) ซื้ออย่างไร (how) จำนวนมากน้อยเท่าใด (how much) และมีวัตถุประสงค์อะไรในการซื้อ (objective) ดังนั้น การตัดสินใจซื้อสินค้าและบริการของผู้บริโภคแต่ละคนย่อมแตกต่างกัน พฤติกรรมผู้บริโภคของผู้ถือครองบัตรเครดิตจึงขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ ที่แตกต่างกัน คือ

- ปัจจัยทางด้านวัฒนธรรมพื้นฐาน ลักษณะพื้นฐานของบุคคลในสังคม กลุ่มเชื้อชาติศาสนา สีผิว พื้นที่ทางภูมิศาสตร์ และระดับชั้นทางสังคม
- ปัจจัยทางด้านสังคม ได้แก่ กลุ่มอ้างอิง ครอบครัว และบทบาทหรือสถานะ
- ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ โอกาสทางเศรษฐกิจ การศึกษา และรูปแบบการดำรงชีวิต
- ปัจจัยด้านจิตวิทยา เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความต้องการซื้อสินค้าและบริการ ได้แก่ การจูงใจ การรับรู้ การเรียนรู้ ความเชื่อถือ ทัศนคติ บุคลิกภาพ และแนวคิดของตนเอง

ปัจจัยดังกล่าวข้างต้นเหล่านี้ ล้วนแต่สามารถส่งผลกระทบต่อกิจการร้านค้าที่ต้องการใช้เครื่อง EDC

3) ทฤษฎีส่วนผสมการตลาด (Marketing Mix Theory)

ประกอบ ด้วย ตัวผลิตภัณฑ์ ราคา ช่องทางการจำหน่าย และการส่งเสริมการจำหน่าย ซึ่งถือได้ว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ ของระบบการตลาดชนิดที่มีผลกระทบต่อตัวอื่นๆ ตัวอย่าง เช่น ถ้าธนาคารมีนโยบายที่จะส่งเสริมการจำหน่ายโดยการ ลด แลก แจก แถม ก็จะมีผลกระทบต่อ ธนาคารคู่แข่งได้ การจัดการเกี่ยวกับ Marketing Mix ควรจะพิจารณาดังนี้

- ตัวผลิตภัณฑ์ (product) ต้องมีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีคุณภาพที่ดี และทันสมัย ตรงตามความต้องการของลูกค้าให้มากที่สุด
- ราคา (price) การกำหนดราคา คือการกำหนดในเรื่องของค่าธรรมเนียมในการใช้ เครื่อง EDC ของร้านค้าที่โดยมากจะอยู่ในช่วงระดับราคาที่ร้อยละ 1.70 – 3.0 การกำหนดราคาธนาคารจะต้องคำนึงถึงต้นทุน ค่าใช้จ่าย และจำนวนลูกค้าที่มา ใช้บริการที่ร้านค้าที่ต้องการใช้เครื่อง EDC และที่สำคัญ ราคานี้ต้องเป็นที่ ยอมรับของร้านค้าที่ต้องการใช้เครื่อง EDC กับทางธนาคาร
- ช่องทางการจำหน่าย (place) หรือสถานที่ที่ธนาคารต้องการติดต่อลูกค้า จะต้อง เป็นร้านค้าที่สะดวก เจ้าหน้าที่สามารถเดินทางไปเยี่ยมเยือน หรือไปดูแลหลังการ ขายได้เป็นอย่างดี
- การส่งเสริมการขาย (promotion) การใช้วิธีการส่งเสริมการขาย จะเป็นการ กระตุ้นให้ร้านค้าสมาชิกใช้เครื่อง EDC ของธนาคารเพิ่มมากขึ้น การส่งเสริมการ ขายอาจจะกระทำโดยการโฆษณาการขายโดยพนักงานธนาคาร การจัดกิจกรรม ด้านการสะสมคะแนนให้กับร้านค้าและทำการแลกของรางวัล การส่งเสริม โดย การใช้เครื่อง EDC ของธนาคารแล้วลูกค้าส่งใบ Saleslip เข้ามาชิงโชคกับทาง ธนาคาร เป็นต้น

4) แนวคิดกลยุทธ์การตลาดสำหรับธุรกิจการให้บริการ

อรชร มณีสงฆ์ (2545) ได้ให้ความหมายการบริการไว้ว่า การบริการ หมายถึง การ กระทำ หรือการปฏิบัติงานที่เสนอให้กับอีกฝ่ายหนึ่ง เป็นสิ่งที่ไม่อาจจับต้องและไม่มีผลต่อการเป็น เจ้าของแต่ในการให้บริการอาจจะมีตัวผลิตภัณฑ์ด้วยก็ได้ ตลาดของตลาดบริการต้องประกอบไป ด้วย 3 ส่วน คือ

- การตลาดภายนอก (external marketing) เป็นการจัดเตรียมส่วนประสมทางการ ตลาดให้เหมาะสมกับกลุ่มลูกค้าเป้าหมาย ควรคำนึงถึงความต้องการของลูกค้า

- การตลาดภายใน (internal marketing) เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องระหว่างบริษัทกับพนักงานในการฝึกอบรม และจูงใจให้พนักงานสนับสนุนการให้บริการ เพื่อสร้างความพึงพอใจแก่ลูกค้า
- การตลาดปฏิสัมพันธ์ (interactive marketing) เป็นการติดต่อกันระหว่างพนักงานกับลูกค้าในการให้บริการจึงเน้นเรื่องคุณภาพในการให้บริการ ซึ่งประกอบด้วยคุณภาพด้านเทคนิค และคุณภาพด้านหน้าที่

การบริการถือเป็นกิจกรรม ผลประโยชน์ หรือความพึงพอใจที่สนองความต้องการแก่ลูกค้า ประเภทของธุรกิจบริการ สามารถจัดได้ 4 ประเภทคือ

1. ผู้ซื้อเป็นเจ้าของสินค้า และนำสินค้าไปขอรับบริการจากผู้ขาย
2. ผู้ขายเป็นเจ้าของสินค้า และขายบริการให้กับผู้ซื้อ
3. เป็นการซื้อบริการ และมีสินค้าควบมาด้วย
4. เป็นการซื้อบริการโดยไม่มีตัวสินค้าเข้ามาเกี่ยวข้อง

งานที่สำคัญของธุรกิจการให้บริการมี 3 ประการ (อรชร มณีสงฆ์,มปป.) คือ

1. ความแตกต่างจากคู่แข่ง (competitive differentiation) เสนอบริการและคุณภาพแตกต่างจากคู่แข่ง หรือการให้บริการที่พิเศษเพิ่มเติมจากบริการพื้นฐานทั่วไป ได้แก่ การให้ประโยชน์แก่ร้านค้าผู้มีเครื่อง EDC ในการใช้บริการอิเล็กทรอนิกส์

2. คุณภาพการให้บริการ (service quality) คือการรักษาระดับการให้บริการที่เหนือกว่าคู่แข่ง เป็นสิ่งสำคัญในการสร้างความแตกต่างของการให้บริการ โดยเสนอคุณภาพการให้บริการตามที่ลูกค้าคาดหวังไว้ ได้แก่ ระบบการให้บริการของพนักงานที่รวดเร็วเวลาที่ร้านค้ามีปัญหาเกี่ยวกับตัวเครื่อง ระบบการอนุมัติวงเงินที่รวดเร็ว ระบบการนำเงินสดเข้าบัญชีลูกค้าที่รวดเร็ว

3. ประสิทธิภาพในการให้บริการ (productivities) คือการที่ผู้ให้บริการจะต้องระมัดระวังไม่ให้เกิดภาพพจน์ในแง่ลบของคุณภาพการให้บริการ รวมทั้งรักษาความพึงพอใจของลูกค้าไว้ได้แก่ จำนวนยอดเงินที่เข้าบัญชีถูกต้อง การแก้ไขปัญหาที่สามารถสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ลูกค้า

ในด้านคุณภาพของการให้บริการนั้น ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2539) ได้กล่าวว่า คุณภาพการให้บริการว่า เป็นสิ่งหนึ่งที่สำคัญในการสร้างความแตกต่างของธุรกิจบริการ เช่น การ

รักษาระดับการให้บริการที่เหนือกว่าคู่แข่ง การให้บริการตามที่ลูกค้าคาดหวังหรือเกินกว่าความคาดหวัง โดยทั่วไปลูกค้าจะใช้หลักเกณฑ์ต่อไปนี้พิจารณาถึงคุณภาพการให้บริการดังนี้

1. การเข้าถึงลูกค้า (access) เป็นบริการที่ให้กับลูกค้าที่ต้องการอำนวยความสะดวกในด้านเวลา สถานที่ คือลูกค้าไม่ต้องรอนาน ท่าเลที่ตั้งใกล้กับร้านค้า
2. การติดต่อสั่งการ (communication) มีการอธิบายอย่างถูกต้อง โดยใช้ภาษาที่เข้าใจได้ง่าย เวลาใช้งานไม่ซับซ้อน มีสมุดคู่มือที่บรรยายได้เข้าใจง่าย และการเข้าทำงานของระบบเครื่องกับการใช้บัตรต้องสะดวกและรวดเร็ว
3. ความสามารถ (competence) พนักงานที่ให้บริการต้องมีความรู้ความชำนาญ และความสามารถในงาน และสามารถตอบปัญหา หรือแก้ไขปัญหาเวลาที่เครื่องรูดบัตรไม่สามารถทำรายการอนุมัติวงเงินได้
4. ความมีน้ำใจ (courtesy) พนักงานต้องมีมนุษยสัมพันธ์ที่น่าเชื่อถือ มีความเป็นกันเองและมีวิจรรย์ญาณ
5. ความน่าเชื่อถือ (credibility) ธนาคารและพนักงานต้องมีความสามารถ สร้างความเชื่อมั่น และความไว้วางใจในการบริการ โดยเสนอบริการที่ดีที่สุดแก่ลูกค้า เช่น wireless EDC และ Mobil
6. ความไว้วางใจ (reliability) บริการที่ให้กับลูกค้าต้องมีความสม่ำเสมอและถูกต้อง
7. การตอบสนองลูกค้า (responsiveness) พนักงานจะต้องให้บริการและแก้ปัญหาแก่ลูกค้าอย่างรวดเร็วตามที่ลูกค้าต้องการ
8. ความปลอดภัย (security) บริการที่ให้ต้องปราศจากอันตรายความเสี่ยงและปัญหาต่างๆ
9. การสร้างบริการให้เป็นที่รู้จัก (tangible) บริการที่ลูกค้าได้รับจะทำให้เขาสามารถคาดคะเนถึงคุณภาพของบริการได้
10. การเข้าใจและรู้จักลูกค้า (understanding/knowing customer) พนักงานต้องพยายามเข้าใจถึงความต้องการของลูกค้า และให้ความสนใจตอบสนองความต้องการดังกล่าวของลูกค้าด้วย

5) ทฤษฎีการจูงใจของมาสโลว์ (Maslow's Theory of Motivation)

เป็นการศึกษาถึงประเภทความต้องการต่าง ๆ ของบุคคลที่เป็นแรงจูงใจให้เกิดพฤติกรรมต่าง ๆ ออกมา ประเภทแรงจูงใจที่ว่าได้พัฒนาขึ้นในรูปของลำดับความต้องการ (Hierarchy of Needs) สำหรับบุคคลแต่ละคน เพราะความต้องการดังกล่าวจะเป็นสิ่งจูงใจให้เกิดพฤติกรรมลำดับขั้นของความต้องการของมาสโลว์ มี 5 ระดับด้วยกัน คือ

1. ความต้องการด้านกายภาพหรือร่างกาย (Physiological needs) ได้แก่ เป็นความต้องการขั้นพื้นฐานเพื่อความอยู่รอดในสิ่งที่จำเป็นต้องการดำรงชีวิต เช่น ความต้องการอาหาร น้ำ การหลับนอน ที่พักอาศัย เป็นต้น มาสโลว์ได้กำหนดตำแหน่งซึ่งความต้องการเหล่านี้ได้รับการตอบสนองไปยังระดับที่มีความจำเป็นเพื่อให้ชีวิตอยู่รอด และความต้องการอื่นจะกระตุ้นบุคคลต่อไป

2. ความต้องการความปลอดภัย (Safety needs) ความต้องการเหล่านี้เป็นความต้องการที่จะเป็นอิสระจากอันตรายทางกาย และความกลัวต่อการสูญเสียงานเช่น ความต้องการความมั่นคงในการทำงาน ความต้องการได้รับการปกป้องคุ้มครอง ความต้องการความปลอดภัยจากอันตรายต่าง ๆ เป็นต้น

3. ความต้องการความรักและการยอมรับ (Love and belongingness needs) เนื่องจากบุคคลที่อยู่ในสังคมจะต้องการการยอมรับจากบุคคลอื่น เช่น ความต้องการทั้งในแง่ของการให้และการได้รับซึ่งความรัก ความต้องการเป็นส่วนหนึ่งของหมู่คณะ ความต้องการให้ได้รับการยอมรับ เป็นต้น

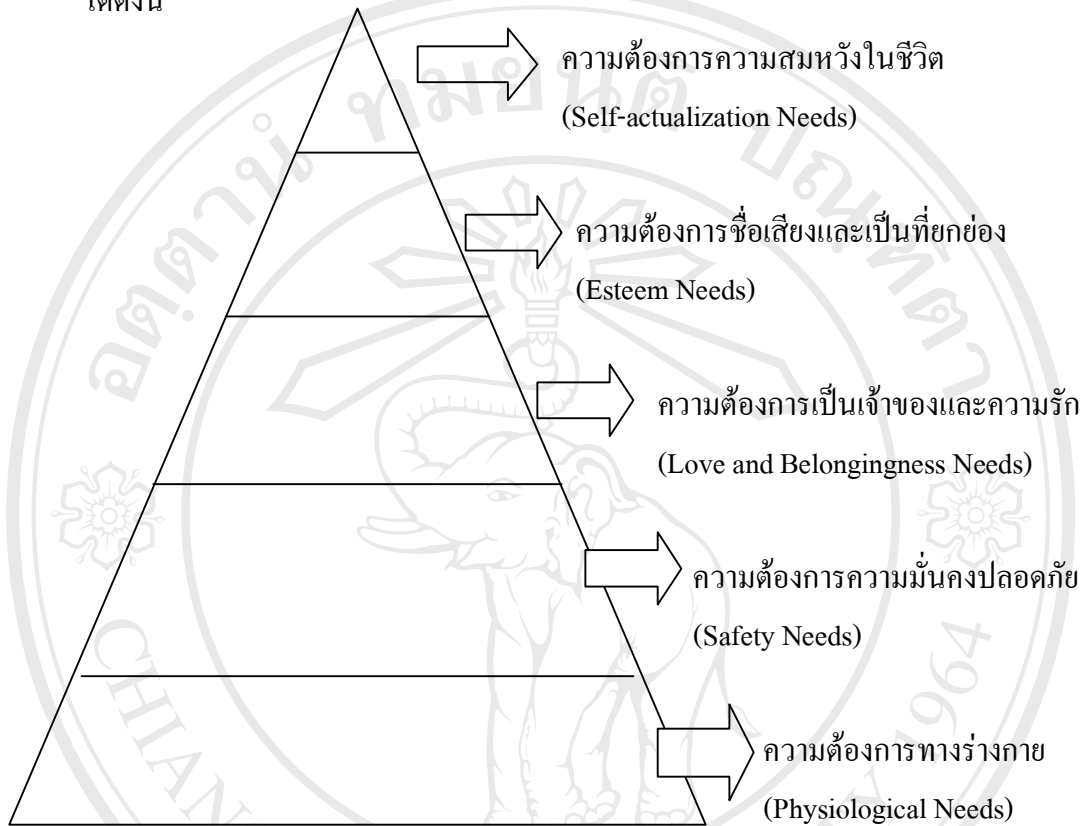
4. ความต้องการการยกย่องนับถือ (Esteem needs) ตามทฤษฎีมาสโลว์เมื่อบุคคลได้รับการตอบสนองความต้องการการยอมรับแล้ว จะต้องการการยกย่องจากตัวเองและจากบุคคลอื่น ความต้องการนี้เป็นการพึงพอใจในอำนาจ (power) ความภาคภูมิใจ (prestige) สถานะ (status) และความเชื่อมั่นในตนเอง (self-confidence) เช่น ความต้องการให้ได้รับการเคารพนับถือ ต้องการมีชื่อเสียง ความต้องการมีศักดิ์ศรี ความต้องการมีฐานะดีในสังคม เป็นต้น

5. ความต้องการได้รับความสำเร็จสูงสุดในชีวิต (Self-actualization needs) มาสโลว์ คำนึงว่าความต้องการในระดับสูงสุดเป็นความปรารถนาที่จะสามารถในการทำให้ชีวิตประสบความสำเร็จ เพื่อที่จะมีศักยภาพ และบรรลุความสำเร็จในสิ่งใดสิ่งหนึ่งในระดับสูงสุด เช่น ความต้องการที่เกิดจากการได้ทำในสิ่งที่ปรารถนาสำเร็จ ความต้องการที่เกิดจากความสามารถทำทุกสิ่งทุกอย่างได้สำเร็จ เป็นต้น

มาสโลว์เชื่อว่ามนุษย์เราจะพยายามสนองความต้องการระดับใดระดับหนึ่งของเขาไว้ชั่วระยะเวลาหนึ่ง จนกว่าเขาจะได้รับ ความพอใจ หลังจากนั้นความต้องการในระดับที่สูงขึ้นก็จะเริ่มเกิดขึ้น เช่น ในขณะที่คนเรายังมีความหิวหรือความกระหายอยู่ ความต้องการระดับที่หนึ่งจะเป็นความต้องการหลังของเขา แต่เมื่อเขาได้รับประทานอาหารหรือน้ำจนหมดความหิว หรือความกระหายแล้ว ความต้องการระดับที่สอง คือความต้องการความปลอดภัย จะเริ่มเกิดขึ้น และจะให้ความสำคัญมากกว่าความต้องการระดับที่หนึ่งเป็นต้น ซึ่งจะเป็นอย่างนี้ไปเรื่อย ๆ ในประเทศที่เจริญมาก ๆ ความต้องการด้านกายภาพหรือร่างกาย และความต้องการความปลอดภัยจะเป็นความต้องการส่วนใหญ่ที่ประชาชนส่วนใหญ่จะได้รับการบำบัดแล้ว นั่นคือ มีประชาชนจำนวนไม่มากนักที่สามารถบรรลุความต้องการได้รับความสำเร็จสูงสุดในชีวิต มาสโลว์เชื่อว่าประชาชนส่วนมากจะพยายามแสวงหาให้ได้มาซึ่งความต้องการสำหรับความรัก และการยอมรับ และความต้องการให้ได้รับการยกย่องนับถือ

ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ ได้ใช้ในงานวิจัยพบเหตุการณ์ซึ่งสนับสนุนทฤษฎีนี้ว่าความต้องการของมนุษย์เป็นลำดับขั้นความต้องการ ตั้งข้อสังเกตว่ามีเพียง 2 ระดับความต้องการคือ (1) ความต้องการด้านร่างกายและ (2) ความต้องการด้านอื่น ซึ่งความต้องการด้านอื่นนี้จะเกิดขึ้นเมื่อความต้องการของร่างกายได้รับการตอบสนองแล้ว จุดแข็งของความต้องการจะแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล บางคนมีความต้องการด้านสังคมสูง และมีความต้องการประสบความสำเร็จสูงสุดในชีวิต

ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ (Maslow's hierarchy of needs) สามารถแสดงความสัมพันธ์ระหว่างทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการและการจัดการตอบสนองความต้องการบุคคลได้ดังนี้

2.2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

หทัยรัตน์ จิตปัญญาภาส (2542) ทำการศึกษาพฤติกรรมการบริโภคของผู้ถือครอง

บัตรเครดิตธนาคารพาณิชย์ ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ผู้ถือครองบัตรเครดิต จะมีอายุตั้งแต่ 26 ปีขึ้นไป มีการศึกษาสูง และเป็นกลุ่มที่มีรายได้ระหว่าง 10,001 – 20,000 บาทต่อเดือน ผู้ถือครองบัตรส่วนใหญ่ถือครองประมาณ 2 บัตรต่อคน สำหรับเหตุผลที่ถือครองหลายบัตร เพราะทำให้มีสภาพคล่องมากขึ้น ในแต่ละบัตรจะมีวงเงินประมาณ 10,000 – 50,000 บาท การชำระหนี้ขั้นต่ำร้อยละ 10 ไม่น้อยกว่า 1,000 บาท มูลค่าการใช้จ่ายเฉลี่ย 3,001 – 5,000 บาท สถานที่นิยมใช้บัตรคือ ห้างสรรพสินค้า

อุดร อุปเสน (2546) ทำการศึกษายุทธศาสตร์การแข่งขันบัตรเครดิต : กรณีศึกษาธนาคารพาณิชย์แห่งหนึ่งในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าสภาวะการแข่งขันบริการบัตรเครดิตและอุตสาหกรรมบริการบัตรเครดิต ธนาคารกสิกรไทย จำกัด(มหาชน)มีความได้เปรียบทางการแข่งขันของธุรกิจบัตรเครดิตเมื่อเปรียบเทียบกับคู่แข่งอื่นๆโดยพฤติกรรมของผู้ใช้บัตรเครดิตของผู้บริโภค

พบว่า ผู้บริโภคตัดสินใจเลือกใช้บริการบัตรเครดิตเนื่องจาก การฟรีค่าธรรมเนียมแรกเข้าและรายปี อัตราดอกเบี้ยต่ำระยะเวลาปลอดดอกเบี้ยนาน มีเจ้าหน้าที่บริการรับสมัครถึงที่ และยุทธศาสตร์ของผู้ใช้บริการบัตรเครดิตคือ กลยุทธ์การกระจายไปข้างหน้า เช่นการจัดตั้งหน่วยงานบริการบัตรเครดิตในส่วนภูมิภาค กลยุทธ์การเจาะตลาด การพัฒนาผลิตภัณฑ์ และ กลยุทธ์การพัฒนาตลาด

กฤติมา ไผทพฤษ (2539) ได้ศึกษาเรื่อง คนไทยกับบัตรเครดิต ความสะดวกสบาย หรือ ความฟุ่มเฟือย กรณีศึกษาเฉพาะในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้ออกบัตรเครดิตแต่ละรายนำเสนอผลิตภัณฑ์หลักที่เหมือนกัน แต่จะแตกต่างกัน ในส่วนของผลิตภัณฑ์เสริม เช่น บัตรเครดิตต่างประเทศ ได้แก่ บัตรอเมริกันเอ็กซ์เพรส บัตรไดเนอร์สคลับ และบัตรวีซ่า/มาสเตอร์การ์ดของธนาคารกสิกรไทย จำกัด ให้ผลประโยชน์เพิ่มเติม หรือผลิตภัณฑ์เสริมมากกว่าบัตรเครดิตยี่ห้ออื่นๆ ส่วนทางด้านระดับราคาของผู้ออกบัตรเครดิตแต่ละราย มีความแตกต่างกันพอสมควร สถาบันการเงินจากต่างประเทศและธนาคารพาณิชย์ไทยจะมีช่องทางการจัดจำหน่ายที่แตกต่างกัน จึงนิยมใช้วิธีการตลาดโดยตรงไปยังกลุ่ม ในส่วนของการส่งเสริมการจัดจำหน่ายเพื่อเพิ่มปริมาณการใช้จ่ายผ่านบัตรเครดิตของทั้งสถาบันการเงินจากต่างประเทศและธนาคารพาณิชย์ไทยจะคล้ายคลึงกัน แต่จะแตกต่างกันในส่วนของการส่งเสริมการจัดจำหน่ายเพื่อเพิ่มจำนวนสมาชิก เช่น โดยการลดค่าธรรมเนียมแรกเข้า หรือรายปี และการให้ของสมนาคุณแก่สมาชิกใหม่ ปริมาณการใช้จ่ายด้วยบัตรเครดิตเฉลี่ยต่อเดือน ณ ระดับนัยสำคัญ 0.05 นอกจากนี้ยังพบว่า สินค้าที่ผู้บริโภคนิยมใช้บัตรเครดิตการจ่ายชำระค่าสินค้า ได้แก่ สินค้าหมวดอุปโภคบริโภค เสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย และเครื่องหนัง ตามลำดับ จะเห็นได้ว่าหมวดสินค้าที่ผู้บริโภคนิยมจ่ายชำระด้วยบัตรเครดิตนั้น ถ้าหากพิจารณาตามลำดับความสำคัญจะเห็นได้ว่า ผู้บริโภคนิยมใช้บัตรเครดิตซื้อสินค้าหมวดอุปโภคบริโภคมากที่สุด ซึ่งหมวดสินค้านี้ถือว่าเป็นสินค้าที่จำเป็นในชีวิตประจำวัน ไม่น่าที่จะใช้สินค้าฟุ่มเฟือยแต่อย่างใด

จกมล ยอดดำ (2539) ได้ศึกษาโครงสร้างตลาดธุรกิจบัตรเครดิต โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาโครงสร้างของธุรกิจบัตรเครดิต และการดำเนินกลยุทธ์ทางการตลาดของผู้ประกอบธุรกิจ พร้อมทั้งศึกษาถึงมาตรการและนโยบายที่เกี่ยวข้องกับบัตรเครดิต ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้ โครงสร้างตลาดธุรกิจบัตรเครดิตปัจจุบัน มีลักษณะตลาดใกล้เคียงกับลักษณะของตลาดที่เรียกว่า ตลาดกึ่งแข่งขันกึ่งผูกขาด ซึ่งเป็นตลาดที่ผสมระหว่างตลาดแข่งขันสมบูรณ์กับตลาดผูกขาด ส่วนปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อจำนวนบัตรเครดิต และมูลค่าการใช้บัตรเครดิต คือ รายได้ โดยที่อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ยืมไม่มีผล จากการคำนวณหาความยืดหยุ่น ผลการศึกษาพบว่า ค่าความยืดหยุ่นของจำนวนบัตรเครดิตต่อรายได้ มีค่าเท่ากับ 2.18 และค่าความยืดหยุ่นของมูลค่าการใช้บัตรเครดิตต่อรายได้มีค่าเท่ากับ 3.22 ซึ่งจัดได้ว่า สินค้าที่บริโภค คือ สินค้าฟุ่มเฟือย เมื่อรายได้เพิ่มขึ้น ความต้องการถือ

บัตรเครดิตหรือมูลค่าการใช้บัตรเครดิตเพื่อสนองความต้องการของผู้ถือบัตรก็จะเพิ่มขึ้นในปริมาณที่มากกว่า ดังนั้นผู้ออกบัตรเครดิตควรวางแผนกลยุทธ์ทางการตลาด เพื่อดึงดูดลูกค้าโดยไม่จำเป็นต้องใช้กลยุทธ์ทางด้านราคาเป็นหลัก เช่น การส่งเสริมการขาย การโฆษณา การให้สิทธิประโยชน์ต่าง ๆ

ศุภชัย เลหาวิวัฒน์ (2539) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อวงเงินสินเชื่อบัตรเครดิตของผู้ถือบัตร: กรณีศึกษาธนาคารพาณิชย์ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าการพิจารณาการอนุมัติวงเงินสินเชื่อบัตรเครดิต ดำเนินการโดยเจ้าหน้าที่ระดับต่าง ๆ ของธนาคาร ยังไม่มีหลักเกณฑ์การพิจารณาที่แน่นอน ทำให้สินเชื่อบัตรเครดิตมีภาระหนี้เสียหายถึงร้อยละ 12.71 รายได้ประสพการณ์ในการทำงาน และอาชีพที่แตกต่างกันมีอิทธิพลต่อวงเงินบัตรเครดิตของผู้ถือบัตร โดยผู้มีรายได้มากมีโอกาสได้รับวงเงินบัตรเครดิตมากกว่าผู้มีรายได้น้อย ผู้มีประสพการณ์ในการทำงานมากมีโอกาสได้รับวงเงินบัตรเครดิตมากกว่าผู้มีประสพการณ์น้อย และผู้มีอาชีพนักธุรกิจหรือเจ้าของกิจการมีโอกาสได้รับวงเงินสูงกว่าอาชีพอื่น ๆ ในด้านการกระจายบัตรเครดิตไปยังกลุ่มต่าง ๆ พบว่า การกระจายบัตรเครดิตชนิดต่าง ๆ แตกต่างไปตามอาชีพ ตามรายได้ ตามอายุ ตามประสพการณ์ในการทำงาน และระหว่างเพศหญิง และเพศชาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติโดยผู้มีรายได้ 100,000 – 200,000 บาทต่อปี อายุ 31- 40 ปี มีประสพการณ์การทำงานน้อยกว่า 11 ปี และเพศชายจะถือบัตรเครดิตมากที่สุด โดยเฉพาะนักธุรกิจหรือเจ้าของกิจการผู้มีรายได้สูง และกลุ่มที่มีประสพการณ์ในการทำงานมาก มีการกระจายไปยังชนิดบัตรเครดิตที่มีวงเงินสูง เช่นบัตรวีซ่าทอง

ยุทธพงศ์ ทุงแจ่ม (2546) ทำการศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อผู้บริโภคในการใช้บัตรเครดิตตลอดคาบธรรมเนียมของธนาคารกรุงศรีอยุธยาจำกัด ในจังหวัดลำปาง พบว่า มีผู้ใช้บริการบัตรเครดิตประมาณ 2,487 ราย บัตรเครดิตที่ถูกค่าใช้มากที่สุดคือ บัตรเครดิตวีซ่า ลูกคามีความพึงพอใจบัตรเครดิตธนาคารมากที่สุดร้อยละ 65.3 เพราะฟรีค่าธรรมเนียมรายปีตลอดชีพ และสะดวกในการชำระค่าสินค้าและบริการ โดยทั่วไปลูกค้าถือครองบัตรเครดิตหลายธนาคาร แต่ถือครองและใช้บัตรเครดิตมากที่สุด คือบัตรเครดิตธนาคารกรุงศรีอยุธยา ส่วนลูกค้าที่ไม่มีความพึงพอใจ บัตรเครดิตธนาคารกรุงศรีอยุธยาด้วยเหตุผล การเบิกเงินสดฉุกเฉินได้จำกัดเพียงร้อยละ 50 ของวงเงิน และอัตราดอกเบี้ยบัตรเครดิตสูงกว่าอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ทั่วไป

วชิรินทร์ ภูพิทยานนท์ (2536) ได้ทำการศึกษาพฤติกรรมการใช้บัตรเครดิตของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษารูปได้ว่า พฤติกรรมการใช้บัตรเครดิต พบว่า ยี่ห้อบัตรเครดิตที่เคยใช้ไม่แตกต่างกันตามอาชีพ และทุกอาชีพใช้บัตรเครดิตตามวัตถุประสงค์ พบว่า ทุกอาชีพใช้ประโยชน์เพื่อซื้อสินค้าราคาสูงเป็นส่วนใหญ่ รองลงมาเพื่อชำระค่าอาหาร

บริการ ส่วนสถานที่ที่ใช้คือห้างสรรพสินค้า รองลงมาคือ โรงแรม (ชำระค่าห้องพัก – อาหาร) และร้านค้าทั่วไปมากกว่าที่อื่น และทุกอาชีพใช้บัตรเครดิตต่อเดือนประมาณ 1,000 – 5,000 บาท ด้านเหตุผลที่ผู้บริโภคเลือกใช้บัตรเครดิต พบว่า แตกต่างกันในแต่ละอาชีพ คือ ข้าราชการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ มีเหตุผลการใช้บัตรเครดิตเนื่องจากสามารถใช้แทนเงินสดได้ สำหรับเอกชนใช้บัตรเครดิตเพื่อความสะดวก สำหรับเหตุผลในการเลือกใช้บัตรเครดิตยี่ห้อต่าง ๆ ในปัจจุบัน ผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ไม่แตกต่างกันตามอาชีพ ส่วนใหญ่เลือกยี่ห้ออื่น ๆ เพราะเป็นลูกค้าของธนาคารอยู่แล้ว รองลงมาคือ บัตรนั้นมีร้านค้ารับบัตรเครดิตมาก และสามารถใช้ได้ทั้งภายในและต่างประเทศ ส่วนอนาคตจะเลือกเป็นสมาชิกบัตรเครดิตที่มีการยอมรับมากที่สุด ปัญหาการใช้บัตรเครดิตของผู้บริโภคพบว่า ทุกอาชีพมีปัญหาด้านบริการของทางธนาคารมากที่สุด คือการแจ้งยอดการใช้บัตรเครดิตล่าช้า รองลงมาคือ ธนาคารหักบัญชีเร็วและติดต่อยาก ปัญหาด้านตัวบัตรเครดิตพบว่า ต้องใช้เวลาในการทำบัตร รองลงมาคือ ขอบัตรยาก ปัญหาด้านร้านค้าคือ เรื่องร้านค้าคิดค่าธรรมเนียมมากกว่าร้อยละ 3 แต่แต่ละร้านค้าคิดค่าธรรมเนียมไม่เท่ากัน และพนักงานของร้านค้าขาดความรู้เรื่องบัตรเครดิต ข้อดีของบัตรเครดิตคือ สามารถใช้แทนการพกเงินสดจำนวนมาก ส่วนข้อเสียคือ สร้างนิสัยไม่ประหยัด และฟุ่มเฟือย ข้อเสนอแนะของผู้บริโภคคือ ให้ขยายร้านค้ารับบัตรเครดิตให้มากกว่านี้ และมีระยะเวลาผ่อนชำระนาน